

ТЕХНОЛОГІЯ ЛІКІВ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ СПРАВИ

© Г.В. ЗАГОРІЙ, 2013

Г.В. Загорій

ПОГЛИБЛЕНИЙ АНАЛІЗ ДИНАМІЧНОГО РЯДУ ПОКАЗНИКІВ ОБСЯГІВ ВИРОБНИЦТВА ЛІКІВ ТА ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА ПрАТ "ФАРМАЦЕВТИЧНА ФІРМА "ДАРНИЦЯ" ЗА 1991 – 2013 рр. Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика

Вступ. Продуктивність праці визначається як відношення показника (зіставлення) фактичних обсягів випуску або реалізації продукції чи послуг до чисельності працюючих. Як правило, економічний сектор ПрАТ "Фармацевтична фірма" Дарниця "(ФФ" Дарниця) проводячи фінальний (щорічний) поглиблений аналіз фінансово-господарської діяльності спирається як на показник середньорічної, так і нормативної та фактичної чисельності за минулий звітний рік.

Мета. На підставі ретроспективного аналізу та поточного часу встановити щорічні закономірності та динаміку їх кількісних і якісних змін показників роботи фірми і спрогнозувати, на майбутні періоди, перспективного планування діяльності ФФ "Дарниця".

Результати. Поглиблений аналіз ретроспективного розвитку основних виробничих показників за 1991-2013 рр. сучасне становище ПрАТ "Фармацевтична фірма" Дарниця ", підтвердив правильність обраних і науково-практично обгрунтованої стратегії і тактики поетапної технічної, технологічної модернізації відповідно до вимог GMP, GLP та ін належних практик. Це твердження доведено наступним: протягом 20 років незважаючи на відомі економічні складнощі в країні, збережений 100% обсяг випуску основної продукції фірми. З 2012 року основні виробничі ділянки акредитовані за GMP ES, а в 2013 р. і в наступні роки відбудеться реалізація політики фірми спрямована на прискорений розвиток і нарощування обсягів виробництва якісних, ефективних і доступних імпортозамінних лікарських засобів вітчизняного виробництва.

Висновки. Ретроспективний аналіз результатів діяльності ПрАТ "Фармацевтична фірма" Дарниця "за 1991-2013 рр.. Встановив закономірності його стабільного розвитку. Науково-обгрунтована стратегія і тактика підтверджена

на практиці стовідсотковим виконанням планових завдань на всіх етапах діяльності фірми" Дарниця".

Ключові слова: фармація, продуктивність праці, чисельність, виробництво ліків, ПрАТ "Дарниця".

ВСТУП

Продуктивність праці визначається як відношення показника (співставлення) фактичних обсягів випуску або реалізації продукції чи/або послуг до чисельності працюючих. Слід означити саме яку чисельність обирає дослідник у якості відправної константи: штатна чисельність (нормативна, розрахункова); середньорічна, середньомісячна; середньозважена; максимально-можлива чи/або фактична. Як правило, економічний сектор ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" (ФФ "Дарниця) проводячи фінальний (щорічний) поглиблений аналіз фінансово-господарчої діяльності опирається як на показник середньорічної, так і нормативної та фактичної чисельності за минулий звітний рік. Детальна розробка фактичних показників продуктивності праці дозволяє мінізувати, прогнозувати ризики щодо не раціонального використання та розміщення кадрів, передбачити перевантаження або недовантаження працівників – з одного боку, а з іншого боку – передбачений перерозподіл навантаження на одного працюючого. Маневр та ротація кадрового потенціалу активно сприяє підвищенню ефективності й продуктивності праці. Та, що надзвичайно важливо, на підставі таких даних надає аргументовану підставу науково обґрунтувати перспективу стратегії і тактики прискореного виробництва ЛЗ, доступних за ціною для населення України, зберігаючи гарантовану їх якість, ефективність та безпечність при лікуванні хворих. На ФФ "Дарниця" за рутинними й автоматизованими (комп'ютерними) методиками, технологіями менеджменту проводиться розрахункове кількісне обчислення кадрового складу по кожному структурному підрозділу, передбачаючи зміни обсягів виробничого навантаження (процесу) протягом року.

Мета дослідження. На підставі ретроспективного аналізу та плінного часу встановити щорічні закономірності й динаміку їх кількісних та якісних змін показників роботи фірми та спрогнозувати, на майбутні періоди, перспективного планування діяльності ФФ "Дарниця".

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Об'єкт дослідження: ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" – як досліджувана система, структура вцілому.

Предмет дослідження: показники чисельності обсягів виробництва та інші критерії оцінки ефективності діяльності – як частина цілого.

Методи дослідження: математичні, структурно-статистичні, гіпотетичного та аксіоматичного узагальнення, ретроспективного, прогностичного, віртуального та графічного моделювання. Показник чисельності взято, у всіх випадках, на 01.01. відповідного року.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

За даними Держлікслужби у 2011 р. обсяг лікарських засобів в Україні збільшився на 17% і становить 23 млрд. грн. або 1,21 млрд. упаковок (середньостатистична ціна 1 уп. складає 19 грн.). Частка вітчизняного виробника складає: 28% у грошовому та майже 65% - в упаковках [3]. А 2012 рік став переломним не лише для ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця", а й країни в цілому. Ряд прийнятих законодавчих новацій на фармацевтичному ринку України сприяв виробництву імпортозамінних якісних лікарських засобів [14-16].

Результати позитивної виробничої діяльності активно сприяли забезпеченню фінансово-економічної життєздатності фірми "Дарниця", що дало поштовх для підготовки проекту реконструкції та модернізації підприємства на перспективний його розвиток. Ця теза підтверджується результатами інтерпретації даних, що містяться у табл. 1; 2 і характеризуються тим, що середньорічний приріст з 1993 по 1998 р. складав: 13,30% та 13,41% - ампульних та таблетованих лікарських засобів, відповідно.

Слід підкреслити, що незважаючи на наслідки дефолту у Російській Федерації (1998 р.), як фоновий спад для вітчизняного виробництва ліків мало не вирішальне значення. Різке падіння ампульного випуску ліків пов'язано з тим, що у 1998 році урядом України (Держкоммедбіопромом) прийнято першоетапне рішення щодо переходу вітчизняного виробництва ЛЗ приведення до вимог та стандартів GMP. Саме у цей період, нами розробляється, обґрунтовується й приймається сміливе, але виважене першочергове рішення щодо підготовки виробничих площ під реконструкцію, модернізацію та переоснащення ампульного цеху під вимоги GMP. Одночасно спостерігається планове, малопомітне скорочення чисельності працюючих ампульного й таблетованого виробництва на 03,09% (400 та 388 осіб та 02,56%, 160 та 156 осіб). Плавне зменшення чисельності, передбачене нами, здійснювалося за рахунок природного вибуття (виходом на пенсію) без тимчасового кадрового поповнення та вимогами часу [1-6; 13-21]. У такий спосіб було збережено високопрофесійний кадровий потенціал ФФ "Дарниця", вихований на кращих традиціях фірми та високої морально-етичної чистоти [6-8]. У 2003 році закінчена робота по реконструкції ампульного цеху і закономірно, до 2007 року, зростають темпи приросту випуску ампульного виробництва.

У 2007-2009 рр. відбувається різке падіння обсягів виробництва ЛЗ, яке відбувалося на фоні міжнародної та вітчизняної економічної кризи. Незначне падіння відбувалося й у період з 2009 по 2012 р. Однак, це обґрунтовано тим, що саме у 2012 році як організаційно-технічні зусилля, так і фінансові ресурси були націлені на виконання однієї з стратегічних завдань, а саме: закінчення реконструкції дільниці стерильного виробництва (цеху виробництва антибіотиків).

Таблиця 1

**Середньорічні прирости товарної продукції ПрАТ
"Фармацевтична фірма "Дарниця" 1993-1998 рр.
(млн. одиниць ампул, упаковок)**

Лікарська форма	Роки												Середньорічний показник
	1993		1994		1995		1996		1997		1998		
	абс.	±Δ, %	абс.	±Δ, %	абс.	±Δ, %	абс.	±Δ, %	абс.	±Δ, %	абс.	±Δ, %	
Ампули	270,7	-	286,3	5,76	319,0	11,42	346,2	8,53	420,0	21,32	459,8	9,48	11,30
Таблетки	104,4	-	118,0	13,03	120,8	02,37	134,0	10,93	184,3	37,54	190,2	03,20	13,41

Розрахунковий показник темпу приросту обсягів ампульного виробництва на 2013 рік у порівнянні з 2012 роком планується збільшити на 27,03% (257 470 та 202 687 – відповідно).

Таблиця 2а

**Чисельність працівників основних виробничих дільниць
ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця"
(на 01.01. відповідного року за 2000-2013 рр.)**

Найменування експозиції	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Загальна чисельність по ФФ "Дарниця"	917	901	892	870	703	702	830
Ампульний цех	абс.	349	286	283	242	214	216
	%	38,06	31,74	31,73	27,82	31,86	26,02
Цех твердих лікарських форм	абс.	163	148	140	133	131	142
	%	17,77	16,43	15,70	15,29	18,63	17,11
Всього (амп. + ГЛФ)	абс.	512	434	423	375	355	358
	%	55,83	48,17	47,43	43,11	50,49	43,13
Дільниця м'яких лікарських форм	17	11	11	11	11	11	12

Таблиця 2б

Найменування експозиції	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Загальна чисельність по ФФ "Дарниця"	857	836	700	768	778	812	863
Ампульний цех	абс.	252	258	205	166	167	188
	%	29,40	30,14	29,29	21,61	21,72	21,78
Цех твердих лікарських форм	абс.	133	130	120	112	109	111
	%	15,52	15,19	17,14	14,58	14,01	12,86
Всього (амп. + ГЛФ)	абс.	385	388	325	278	276	299
	%	44,92	45,33	46,43	36,19	33,99	34,64
Дільниця м'яких лікарських форм	11	14	16	14	14	14	12

Примітка: - 2013 рік – розрахунковий показник штатного нормативу чисельності відповідно затвердженого на конференції акціонерів; - як загальна чисельність працюючих на ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця", так і штатна чисельність персоналу ампульного цеху й таблетованих лікарських засобів, у даному дослідженні взята на 01.01 відповідного року; - при визначенні фактичної продуктивності праці сектором економіки фірми "Дарниця" використовується показник табельної (фактичної) чисельності працюючих.

Слід відмітити, що на ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" функціонують три основних потужних дільниць з виробництва: ампульної продукції; таблетованих (твердих) лікарських форм (ТЛФ); м'яких лікарських форм (МЛФ) (табл. 1; 2). Однак найбільшим, за чисельністю, є – ампульний цех, персонал якого коливається, у кількісному вимірі за період з 2000 по 2012 рр., від 167 до 349 осіб. Аналогічний показник по цеху ТЛФ – від 109 до 163 осіб. Одночасно слід підкреслити майже незмінну статистико-аналітичну чисельність працюючих на дільниці МЛФ – від 11 до 14 осіб.

За результатами показників чисельності (табл. 1-5) видно, що питома вага працівників ампульного цеху, наприклад, у співставленні до загальної чисельності, складає у 2001 р. – 31,74%; 2001 р. – 31,73%; 2002 р. – 31,73%; 2003 р. – 27,82%; 2004 р. – 33,89%; 2005 р. – 32,47%; 2006 р. – 26,02%; 2007 р. – 29,40%; 2008 р. – 30,14%; 2009 р. – 29,29%; 2010 р. – 21,61%; 2011 р. – 21,72%; 2012 р. – 20,57%; 2013 р. – 21,78%. Таким чином: за п'ять років з 2001 по 2005 рік близько однієї третьої чисельності, стабільно складали працівники ампульного виробництва, а останні п'ять років – близько однієї п'ятої (2009 – 2013 рр.) [табл. 3-5]. Аналогічні результати отримані й при аналізі кадрового складу цеху твердих та м'яких лікарських форм.

Науково обґрунтовуючи стратегію і тактику технічного, технологічного розвитку ПрАТ "ФФ "Дарниця" нами чітко усвідомлено, що подальша гарантована перспектива полягає у поєднанні підготовленого та перепідготовленого високопрофесіонального потенціалу (кадрових ресурсів) та технічного (технологічного) потенціалу (ресурсу) - капіталу. Як видно з попередніх даних обсяги виробничої продукції не зростали. На протязі 20-ти років вони склали $\pm 1\%$ стовідсотковий кількісний показник. Отже при визначенні політики фірми стратегічного її розвитку було передбачено не збільшення випуску продукції (що вигідно для будь-якого виробника ліків), обрано шлях до спрямування зусиль на реконструкцію, модернізацію й переоснащення виробничих потужностей, а з 2013 року, прискорений розвиток на базі сучасної технічної, технологічної бази, у суворій відповідності до GMP та інших належних практик. Така політика в стратегії і тактиці фірми "Дарниця" гарантує збільшення обсягів та прискорений розвиток діяльності по випуску ЛЗ гарантованої якості, безпечності, зниження собівартості продукції та її роздрібної реалізації. Віртуальне значення у цьому реінжиніринг-процесі мав, безперечно, кваліфікований, ретельно підібраний й навчений інженерно-технічний персонал. З цієї метою увесь виробничий персонал пройшов перепідготовку на базі зарубіжних іноземних фармацевтичних фірм та закладу системи післяди-

пломної перепідготовки та удосконалення, кадрів (спеціально створеної, вперше в Україні, кафедри промислової фармації Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика), за спеціально розробленими навчальними програмами, які відповідають сучасним вимогам GMP, GLP, GPP та інших належних практик [9-13].

У 2011-2013 рр., разом з вченими Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика к.м.н. Соловйов О.С., проф. Пономаренко М.С. та ін. фахівцями підготовлено проект постанови Кабінету міністрів України, яким передбачено затвердження опрацьованого нами "Положення про ліцензування, сертифікацію професійного рівня персоналу підприємств з виробництва лікарських засобів" та направлено до затвердження проблемною комісією "Фармація" МОЗ України та НАМН України.

Показники чисельності працюючих аналітичного ряду по випуску (виробництву) твердих лікарських форм також мають стабільне значення величини відповідних п'ятирічних інтервалів, кожен з яких відображає виклики та відгуки певних етапів економічної кризи або перехідні періоди пов'язані з модернізацією, переоснащенням, перерозподілом виробничих потужностей, що відповідає стратегічній та тактичній політиці підприємства (фірми) ПрАТ ФФ "Дарниця" та її технічного, технологічного, а у подальшому прискореного розвитку виробництва якісних, ефективних, безпечних та доступних за ціною лікарських засобів власного імпортозамінного виробництва для населення України [1; 2; 6; 8].

Таблиця 3

**Поглиблений аналіз динаміки показника продуктивності праці на
ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" по ампульному випуску
продукції у ретроспекції за 1991-2013 рр. (тис. амп.)**

Роки	Ампули (тис. шт.)	±Δ, % до п. 2	Кількість працюючих	±Δ, % до п. 4	Продуктивність праці, кількість на 1 працюючого	±Δ, % до п. 6
1	2	3	4	5	6	7
1991	407 726	-	305	-	1 336,8	-
1992	364 877	89,49	269	88,20	1 356,4	101,47
1993	270 751	74,20	240	89,22	1 128,1	83,17
1994	286 256	105,73	247	102,92	1 158,9	102,73
1995	318 975	111,43	301	121,86	1 059,7	91,44
1996	346 197	108,53	435	144,52	795,9	75,11
1997	420 000	121,32	400	91,95	1 050,0	131,93
1998	459 777	109,47	388	97,00	1 185,0	112,86
1999	291 365	63,43	371	95,62	785,4	66,28
2000	344 248	118,15	349	94,07	986,4	125,59
Всього за 1991-2000	3 510 172	100,19	3 305	102,82	1 062,1	98,95 890,58

Продовження таблиці

2001	379 556	110,26	286	81,95	1 327,1	134,54
2002	338 873	89,28	283	98,95	1 197,4	90,23
2003	315 128	92,99	242	85,51	1 302,2	108,75
2004	340 376	107,93	224	92,56	1 519,5	116,69
2005	375 444	110,30	214	95,54	1 754,4	115,46
2006	392 041	104,42	216	100,93	1 815,0	103,45
2007	482 356	123,04	252	116,67	1 914,1	105,46
2008	441 137	91,45	258	102,38	1 709,8	89,33
2009	251 145	56,93	205	79,46	1 225,1	71,65
2010	273 946	109,08	166	80,96	1 650,3	134,71
Всього за 2001-2010	3 590 002	99,57	2346	93,49	1 530,3	107,03 1 960,7
2011	263 095	96,04	169	101,81	1 556,8	94,33
2012	202 687	77,04	167	98,82	1 213,7	77,96
2013	257 470	127,03	188	112,57	1 369,5	112,84
Всього за 2011-2013	723 252	100,04	524	104,40	1 380,3	95,04 285,13
РАЗОМ	7 823 426	99,89	6175	98,79	1 267,0	102,08 2 245,83

Примітка: 2013 р. – розрахунковий (плановий) показник обсягів випуску ампульної продукції

Як зазначалося вище, чисельність відповідно професійно компетентних, освічених працюючих чітко підпадають під науково-обґрунтовану парадигму парної детермінації – чисельність: продуктивність; чисельність: технічний (технологічний) потенціал; компетентність кадрових та технічних (технологічних) ресурсів; компетентність (рівень знань, удосконалення кадрів) та продуктивність праці; мотивація до навчання, професійність: кар'єрне зростання; компетентність: мотивація (заробітна плата, рішення соціальноорієнтованих проблем співпрацівників фірми т.п.).

Як результат вірнообраної стратегії і тактики (табл. 3), не зважаючи на відомі економічні, політичні складності в Україні, ПрАТ ФФ "Дарниця" зберегла свої позиції як по обсягах виробництва ліків, так і кадрових ресурсів. Так, середньозважений (середньорічний) приріст лише за перше десятиріччя (1991-2000 рр.) має від'ємний показник продуктивності праці (-Δ 01,05%) [табл.3].

Отже у першому десятилітті (1991-2000 рр.) спостерігається стабільне стовідсоткове виконання стратегічного плану показника обсягів та потреб у виробництві й споживанні ампульної продукції ПрАТ ФФ "Дарниця". Разом з тим, середньорічний (середньозважений) приріст чисельності збільшився на 2,82% за одночасним, хоча й не значним, але зниженням продуктивності праці на -Δ 01,05%.

Парна детермінація показника чисельності добре ілюструється (демонструється) даними, що містяться у табл. 3-5. Так, збільшення чисельності у 1996 році по відношенні до попереднього року на 44,52% знизило продуктивність праці на 24,89%. І при різкому зменшенні чисельності у наступному році, за рахунок перерозподілу виробничого персоналу, спостерігається

різкий (на 31,93%) стрибок продуктивності праці по ампульній продукції. Такі помітні закономірності спостерігаються й у другому десятиріччі та останні роки. Наприклад, у 2010 році середньорічний приріст чисельності мав від'ємне значення і складав 80,96% по відношенню до 2009 р., а продуктивність праці зросла на 34,71%. Планові показники передбачають зростання обсягів випуску ампульної продукції на 12,84%, що відповідно передбачено й збільшенням нормативної (розрахункової) чисельності на такому ж рівні – 12,57%.

Слід ще раз підкреслити, що ствердження відповідно вірнообраної стратегії і тактики стабільного розвитку фірми "Дарниця" за 22 роки підтверджується стовідсотковим виконанням ($\pm \Delta$ 99,89%).

Таблиця 4

**Поглиблений аналіз динаміки показника продуктивності праці на
ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" по цеху таблетованих
(твердих) лікарських форм (ТЛФ) у ретроспекції
за 1991-2013 рр. (тис. уп.)**

Роки	Таблетовані ЛЗ (тис. уп.)	$\pm \Delta$, % до п. 2	Кількість працюючих	$\pm \Delta$, % до п. 4	Продуктивність праці, кількість на 1 прац.	$\pm \Delta$, % до п. 6
1	2	3	4	5	6	7
1991	221 410	-	188	-	645,8	-
1992	197 859	89,36	166	88,30	1 191,9	184,79
1993	104 356	52,74	110	66,26	948,7	79,60
1994	118 041	113,11	104	94,34	1 135,0	119,73
1995	120 760	102,30	113	108,65	1 068,7	94,16
1996	133 973	110,94	165	146,02	812,0	75,98
1997	184 290	137,56	160	96,97	1 151,8	141,85
1998	190 222	103,21	156	97,50	1 219,4	105,87
1999	191 488	100,65	128	82,05	1 496,0	122,68
2000	191 519	100,02	163	127,34	1 175,0	78,54
Всього за 1991-2000	1 653 918	101,10	1 453	100,85	1 138,3	111,47
2001	170 431	88,99	148	90,79	1 151,6	98,00
2002	178 946	105,00	140	94,59	1 278,2	110,99
2003	199 108	111,27	133	95,00	1 497,1	117,12
2004	196 738	98,81	131	98,50	1 501,8	100,31
2005	205 122	104,26	128	97,71	1 602,5	106,71
2006	186 943	91,14	142	110,94	1 316,5	82,15
2007	199 748	106,85	133	93,66	1 501,9	114,08
2008	177 240	88,73	130	97,74	1 363,4	90,78
2009	168 149	94,87	120	92,31	1 401,2	102,77
2010	158 527	94,28	112	93,33	1 415,4	101,01
Всього за 2001-2010	1 840 952	98,42	1 317	96,46	1 397,8	102,39
2011	154 331	97,35	109	97,32	1 415,9	100,03
2012	150 232	97,34	109	100,00	1 378,3	97,34
2013	161 580	107,55	111	101,83	1 455,7	105,62
Всього за 2011-2013	466 143	100,75	329	99,72	1 416,8	101,00
РАЗОМ	3 961 013	99,83	3 099	98,70	1 278,2	105,91

Примітка: 2013 р. – розрахунковий (плановий) показник обсягів випуску таблетованих (твердих) лікарських форм.

Останнє дає переконливі підстави щодо можливостей прискореного зростання темпів виробництва продукції на ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" на подальшу перспективу діяльності починаючи збільшення обсягів випуску продукції з 2012-2013 рр.

Поглиблений аналіз аналітичного ряду щодо динаміки розвитку взаємопов'язаних показників чисельності працюючих цеху твердих лікарських форм ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" за 1991-2013 роки демонструє аналогічну закономірність стабільної виробничої тенденції, що віддзеркалюється у порівнянні з показниками які детермінуються з такими, що встановлені при аналогічних результатах серед працівників цеху ампульного виробництва та продуктивності їх праці. Так, серед означеного професійного угруповування за 2001-2010 рр. спостерігається також майже стовідсотковий (стабільний) обсяг виробництва таблетованих (твердих) лікарських засобів у натуральних показниках. При цьому приріст (зниження) чисельності на 01.01 відповідного року має середньорічне зниження на 03,56% (-Δ 96,46%). Одночасно, за цей період продуктивність за ці 10 років має стабільний показник та зростання на +Δ 02,39%. Як і у першому випадку темпи падіння, зростання продуктивності праці, здебільшого, пов'язані з збільшенням (зменшенням) чисельності працюючих певного року (на 01.01). Разом з тим, підсумкові показники за 10 років, показують збалансовані взаємопов'язані результати стабільності, що пояснюється виправленням припустимої похибки, пов'язаної з тим, що у нашому дослідженні взяті не середньоарифметичні значення середньорічної чи фактичної чисельності в середині аналітичного року, а на початок року (01.01), що у таких дослідженнях часто застосовується, як коректне співвідношення порівняльних показників аналітичного ряду.

На наступному етапі результатів поглибленого аналізу парних параметричних кількісних показників (тис. амп.; тис. уп.) на 1 працюючого від загальної чисельності персоналу ПрАТ Фармацевтична фірма "Дарниця" також використані кількісні показники на 01.01 відповідного року) [табл. 5].

Таблиця 5а

Порівняльний аналіз парних кількісних натуральних (амп., уп.) показників продуктивності праці відносно загальної чисельності персоналу ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" за 1996-2013 рр. (інтервал – 10 років)

Найменування експозицій показника	Роки парних спостережень (1996-2013 рр.)							
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Періоди досліджень	1996	2006	1997	2007	1998	2008	1999	2009
Кількість працюючих	1423	830	1237	857	1333	756	1060	700
Ампельна продукція у натуральному виразі (тис. амп.)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Обсяг випуску (тис. амп.)	346197	392041	420000	482356	459777	441137	291365	251145
Продуктивність на 1 прац.	243,29	472,34	339,53	562,84	344,92	583,51	274,87	358,78
Таблетовані лікарські засоби (ТЛЗ) [тис. уп.]								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Обсяг випуску (тис. амп.)	133973	186943	184290	199748	190222	177240	191488	168149
Продуктивність на 1 прац.	94,15	225,23	148,98	233,08	142,70	234,44	180,65	240,21
Загальна продуктивність (амп. + ТЛЗ)	337,44	697,57	488,51	795,92	477,62	817,95	455,52	598,99

Таблиця 5б

Найменування експозицій показника	Роки парних спостережень (1996-2013 рр.)							
1	10	11	12	13	14	15	16	17
Періоди досліджень	2000	2010	2001	2011	2002	2012	2003	2013
Кількість працюючих	917	768	901	778	892	812	870	863
Ампельна продукція у натуральному виразі (тис. амп.)								
1	10	11	12	13	14	15	16	17
Обсяг випуску (тис. амп.)	344248	273946	379556	263095	338873	202687	315128	257470
Продуктивність на 1 прац.	375,41	356,70	421,26	338,17	379,90	249,61	362,22	298,34
Таблетовані лікарські засоби (ТЛЗ) [тис. уп.]								
1	10	11	12	13	14	15	16	17
Обсяг випуску (тис. амп.)	191519	158527	170431	154331	178946	150232	199108	161380
Продуктивність на 1 прац.	208,85	206,41	189,16	198,37	200,61	185,01	228,86	187,23
Загальна продуктивність (амп. + ТЛЗ)	584,26	563,11	610,42	536,54	580,51	434,62	591,08	485,57

Примітка: - 2013 р. – розрахункові (планові) показники обсягів випуску продукції

- як загальний показник чисельності працюючих, так і чисельності персоналу за окремими кластерними угрупованнями, використана чисельність на 01.01 відповідного року;

- при визначенні фактичної продуктивності праці сектором економіки фірми "Дарниця" використовується показник табельної (фактичної) чисельності.

Як видно з табл. 5 парні порівняльні показники, в абсолютних значеннях величини, показують, що у співставленні таких видно значне зростання обсягів виробництва як загальної, так і окремовзятої ампульної й таблетованої продукції на 1 працівника ПрАТ "Фармацевтичної фірми "Дарниця". Так у часовому поясі (інтервалі) 1996-2006 рр. парні показники продуктивності праці складали: ампульне виробництво на 1 прац. – 243,3 тис. ампул та 472,3 (2006 р.). Така тенденція, за окремими виключеннями зберігається на протязі 1996-2013 рр. Показник продуктивності праці на 1 особу від загальної чисельності по цеху твердих лікарських засобів за цей період зріс у 2,4 рази (205,23 тис. уп. у 2006 р. та 94,15 у 1996 р.). А у 2002 р. у порівнянні з 2012 р. на -Δ 8,4% знижується (200,61 тис. уп. та 198,37 тис. уп. – відповідно). Загальна (відносна) продуктивність у перерахунку на випуск ампульної та таблетованої продукції у 2006 р. по відношенню до 1996 року збільшилася у 2 рази (697,57 тис. уп. та 337,44 тис. уп.). Разом з тим, у 2012 році у порівнянні з 2006 роком продуктивність праці 2-х ділень у розрахунку на 1 працюючого загальної чисельності персоналу ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" знижається, за описаних раніше причин у 1,6 рази (434,62 тис. уп. та 697,57 тис. уп. на 1 прац.)

ВИСНОВОК

Ретроспективний аналіз результатів діяльності ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" за 1991-2013 рр. встановив закономірності його стабільного розвитку. Науково-обґрунтована стратегія і тактика підтверджена на практиці стовідсотковим виконанням планових завдань на всіх етапах діяльності фірми "Дарниця".

Література

1. Азаров М.Я. "Фармацевтична фірма "Дарниця" – приклад конку-рентної переваги. Ваше здоров'я. 2013, 15-16.
2. Бахтеєва Т. Государственные закупки: торг еще уместен. Еженедельник АПТЕКА. 2011, 44.
3. Брязгунова О. Частка української продукції зростає. Фармацевт практик. 2012, 2.
4. Грищенко К. Більшість іноземних ліків, на які українці щорічно витрачають понад 2 млрд. дол., можна виробляти в Україні. Ваше здоров'я. 2013, 15-16.
5. Демидов Н., Шибаєва А. Экономика развития Фармы на развивающихся рынках. Опыт России и других стран СНГ. Еженедельник АПТЕКА. 2002, 8.
6. Дьяченко С. Украинцы и лекарства: как выбирают и кому доверяют. Еженедельник АПТЕКА. 2012, 8: 10-11.
7. Грищенко О.М., Пономаренко М.С., Бабський А.А. та ін. Етична декларація поведінки фахівців у сфері створення, виробництва, обігу, промоції та реклами лікарських засобів (аптеки, ЛПЗ). К.: "Прінт Квік". 2007.

8. Загорій Г.В. Виробництво якісних, безпечних та ефективних лікарських засобів – вже не перевага в конкурсній боротьбі, а наш обов'язок. Ваше здоров'я. 2012, 4: 8-9.

9. К 2016 г. объем мирового рынка контрактного фармпроизводства достигнет 64 млрд. дол. США. Еженедельник АПТЕКА. 2011, 32.

10. Класифікатор професій ДК 003:2010: Держ установа наук.-досл. ін.-т соціал. - труд. відносин М-ва праці та соціал. політики України; Ін-т укр. мови НАН України; Держкомстат. України. К.: вид-во "Соцінформ". 2010.

11. Медична і фармацевтична діяльність / Закон України від 19.11.1992 року № 2801-XII. Законодавство України. Уклад. Ю.П.Єлісєнко. К.: Махаон. 2003.

12. Основи законодавства України про охорону здоров'я / Закон України від 19.11.1992 року № 2801-XII. Законодавство України. Уклад. Ю.П. Єлісєнко. К.: Махаон. 2003: 387-388.

13. Про лікарські засоби / Закон України (введено в дію Постановою ВР № 124/96-ВР від 04.04.96, 1996, № 22, ст. 87) {із змінами, внесеними згідно із Законами № 70/97-ВР від 14.02.97, ВВР, 1997, № 15, ст. 115 № 783-XIV від 30.06.99, ВВР, 2006, № 22, ст. 184 № 362-V від 16.11.2006, ВВР, 2007, № 3, ст. 30 № 1034-V від 17.05.2007, ВВР, 2007, № 34, ст. 446}. Фармацевтичне законодавство (нормативні акти з організації роботи аптечних підприємств. Під ред. д. фармац. н., проф. Грошового Т.А. Тернопіль: ТДМУ. 2008: 4-18.

14. Солов'єв О.С. на ринку України будуть лише якісні лікарські засоби. Фармац. кур'єр. 2013, 1: 12-17.

15. Соловйов А.С. О законодательных новшествах на фармрынке. Еже-недельник АПТЕКА. 2012, 33: 10-15.

16. Стогний А. Фармрынок Украины между кризисами. Еженедельник АП-ТЕКА. 2012, 8: 8-9.

17. Що готує фармринку нинішній рік. Фармацевт практик. 2012, 2.

18. Good manufacturing practice for medicinal products in the European Community. Annex 11. Computerized Systems. Commission of the European Commu- nities, January. 1992.

19. Good manufacturing practices for pharmaceutical products// WHO Expert Committee on Specifications for Pharmaceutical Preparations: Thirty-second Re- port. - Geneva: World Health Organization, 1992. (WHO Technical Report Series, № 823): 14-79.

20. Good manufacturing practices for pharmaceutical products. Draft. WHO Expert Committee on Specifications for Pharmaceutical Preparations: Thirty-sec- ond Report. - Geneva: World Health Organization, 1992. (WHO Technical Report Series, № 823): 90-129.

21. European Pharmacopoeia, Suppl. 4-ed. Council of Europe. Strasbourg: EDQM, 2001.

Г.В. Загорий

**Углубленный анализ динамического ряда
показателей объемов производства лекарств и
производительности труда ЧАО "Фармацевтическая
фирма" Дарница " за 1991 - 2013 рр.**

**Национальная медицинская академия последипломного
образования имени П. Л. Шупика**

Вступление. Производительность труда определяется как отношение показателя (сопоставление) фактических объемов выпуска или реализации продукции или услуг к численности работающих. Как правило, экономический сектор ЧАО "Фармацевтическая фирма" Дарница "(ФФ" Дарница) проводя финальный (ежегодный) углубленный анализ финансово-хозяйственной деятельности опирается как на показатель среднегодовой, так и нормативной и фактической численности за прошлый отчетный год.

Цель. На основании ретроспективного анализа и текущего времени установить ежегодные закономерности и динамику их количественных и качественных изменений показателей работы фирмы и спрогнозировать, на будущие периоды, перспективного планирования деятельности ФФ "Дарница".

Результаты. Углубленный анализ ретроспективного развития основных производственных показателей за 1991-2013 гг. современное положение ЧАО "Фармацевтическая фирма "Дарница", подтвердил правильность обраной и научно-практически обоснованной стратегии и тактики поэтапной технической, технологической модернизации в соответствии с требованиями GMP, GLP и др. надлежащих практик. Это утверждение доказано следующим: на протяжении 20 лет несмотря на известные экономические сложности в стране, сохранен 100% объем выпуска основной продукции фирмы. С 2012 года основные производственные участки аккредитованы по GMP ES, а в 2013 г. и в последующие годы произойдет реализация политики фирмы направленная на ускоренное развитие и наращивание объемов производства качественных, эффективных и доступных импортозамещающих лекарственных средств отечественного производства.

Выводы. Ретроспективный анализ результатов деятельности ЧАО "Фармацевтическая фирма "Дарница" за 1991-2013 гг. установил закономерности его стабильного развития. Научно-обоснованная стратегия и тактика подтверждена на практике стопроцентным выполнением плановых заданий на всех этапах деятельности фирмы " Дарница ".

Ключевые слова. фармация, производительность труда, численность, производство лекарств, ЧАО "Дарница".

G.V. Zagorii

**In-depth analysis of the dynamic range of the levels of
drug production and productivity of PJSC "Pharmaceutical
company" Darnitsa" during 1991 - 2013**

Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education

Introduction. The labour productivity is defined as the ratio (comparison) of

the actual volume of production or the sale of products and / or services to a number of workers. As a rule, the economic sector of PJSC "Pharmaceutical company" Darnitsa "(FF" Darnica) when conducting final (annual) in-depth analysis of the financial and economic activity is based on the index of the average and normative and the actual numbers for the previous fiscal year.

Purpose. To establish annual regularities and dynamics of the quantitative and qualitative changes in the performance of the company and to forecast future periods, future planning activities of FF "Darnitsa" on the base of a retrospective analysis and current analysis.

Results. In-depth analysis of the retrospective development of key performance indicators during 1991-2013 and the current state of PJSC "Pharmaceutical company" Darnitsa "confirmed the correctness of selected and scientific practical grounded strategy and tactics of gradual technical, technological modernization in accordance with the requirements of GMP, GLP and other appropriate practices. That is proved as follows: for 20 years, despite evident economic difficulties in the country, 100% amount of the main product of the company was kept. Since 2012 the main production participants are accredited by GMP ES, and in 2013 and subsequent years, the company will implement policies aimed at accelerating the development and production volumes of high-quality, effective and available import drugs produced domestically.

Conclusions. The retrospective analysis of the performance results of PJSC "Pharmaceutical company" Darnitsa" during 1991-2013 showed regularities of its stable development. Evidence-based strategies and tactics were proved in practice by completing performance targets in all stages of activity of the "Darnitsa company".

Key words: pharmacy, productivity, abundance, drug manufacturing, PJSC "Darnitsa."

© КОЛЕКТИВ АВТОРІВ, 2013

*М.С. Пономаренко, О.С. Соловйов, І.В. Клименко,
І.М. Алексєєва, О.В. Кирпач, Ю.М. Григорук*

**НАУКОВО-ПРАКТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ РОЛІ
ЗНАЧЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ПРОФЕСОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ У
ФОРМУВАННІ ТА НАВЧАННІ ОСНОВ
НООФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПРАВА
Національна медична академія післядипломної
освіти імені П.Л.Шупика,
Запорізький державний медичний університет,
Вінницький національний медичний університет
імені М.І.Пирогова**

Вступ. На сьогоднішній час є переконливі підстави для розробки, створення науково-практичних основ складання та нормування основ ноофармацевтичного права у професійній освіті, навчанні і практиці його використання.